

SEMC menų centro teritorija, „Garso“ kino teatro pastatas ir erdvė šalia jo yra sovietinis palikimas. Šis objektas (urbanistinė erdvė) yra atsiradęs sovietmečiu iš dalies keičiant Panevėžio miesto centrinės dalies gatvių tinklą, deformuojant susiklosčiusį kvartalų perimetrinio užstatymo tipą. Tai - vienas iš daugelio Panevėžio centre esančių objektų, kuris pagal tipologiją nėra būdingas istoriniam centrui ir senamiesčiui. „Garsas“, dramos teatras, daugiaaukštis viešbutis ir t.t. - tai tie objektai, kurie yra pakeitę istoriškai susiklosčiusį Panevėžio miesto vizualinį identitetą.

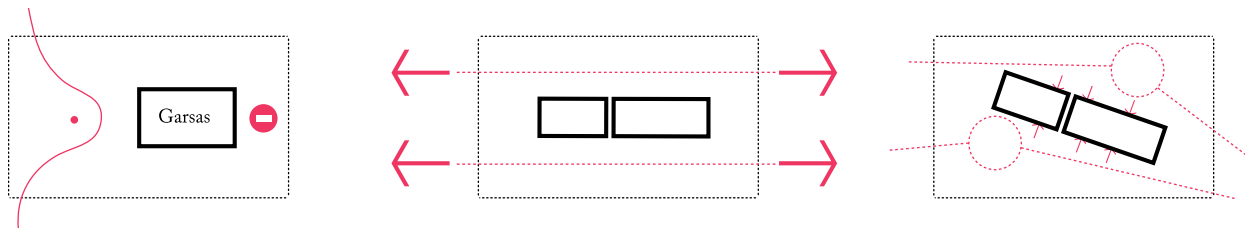
Pagrindinis galiojantis teritorijų planavimo dokumentas - Panevėžio miesto bendrasis planas - BP (2016 m.) ir jo korektūra ištaisant technines klaidas ir spragas (2017m.) nenagrinėja Panevėžio miesto centrinės dalies erdvinės - urbanistinės koncepcijos, nenumato jokių aiškesnių gairių projektuojant / konvertuojant centrinės miesto dalies erdves, jų struktūrą ir kompoziciją.

Panevėžio miesto bendruoju planu „Garso“ kino teatro teritorija yra viena iš 47 prioritetinių teritorijų, kuriose planuojama suformuoti atskirų teritorijų vystymo koncepciją, nustatyti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus, atitinkančius naujas miesto vystymo kryptis, faktinę situaciją ir Panevėžio gyventojų poreikius. BP ši teritorija pažymėta „36“ numeriu, teritorijos plotas 0.22ha, esama tikslinė žemės paskirtis: G1, V, K (mažaaaukščio užstatymo gyvenamoji teritorija, visuomeninė teritorija, komercinė teritorija). Bendrasis planas numato pagrindinės žemės naudojimo paskirties keitimą į atskirųjų želdynų visuomeninės paskirties teritoriją.

Šiuo metu žemės sklypas suformuotas tik aplink „Garso“ kino teatrą. Norint įgyvendinti parengtus projektinius pasiūlymus, vystyti šį objektą, reiktų parengti teritorijos planavimo dokumentą (detalųjį planą ar žemės sklypų formavimo pertvarkymo planą), suformuoti naują, visuomeninės paskirties žemės sklypą, kultūros paskirties pastato statybai. Projektinis sklypo plotas apie 0.87ha.

Įvertinus esamos teritorijos struktūrą ir ją formuojančius veiksniai („Garso“ kino teatro pastato tūrį, jo atsitraukimą nuo Respublikos gavės, aplinkinius daugiabučius šalia Topolių alėjos, gamtinius elementus - Nevėžio upę, Senvagę, nekilnojamąsias kultūros vertybes – archyvo pastatą, padrikai susiformavusį aplinkinių gatvių „perimetrą“ ir t.t.) SEMC menų centro pastatą matome kaip atskirą unikalų objektą. Apeinamą, apžvelgiamą tūrį, kuris naujai formuojamą aikštę (teritoriją aplink „Garsą“) dalina pusiau. Planuojama aikštė ir jos centrinėje dalyje projektuojamas SEMC menų centro pastatas kuria nominalią

urbanistinę erdvę, kuri įpinama į centrinės miesto dalies, istorinio branduolio urbanistinių audinių. Tikėtina, kad konvertavus konservų fabriko teritoriją atsiras papildoma aktyvi urbanistinė ašis (gal būt Topolių alėja), kuri sujungs Nevėžio upės prieigas, konservų fabriką, SEMC menų centrą su centrine miesto dalimi.

Nors Panevėžio miesto urbanistinės plėtros koncepcija numato pereiti prie reguliaraus užstatymo principų, aiškiau kuriant gatvių, aikščių bei kiemų erdves, siūlomas SEMC menų centro pastatas projektuojamas išlaikant laisvą užstatymo principą. Siekiant sukurti darnią, kokybišką ir netolygią SEMC menų centro komplekso ir viešosios erdvės visumą, erdvinė aplinka formuojama pasukant pastato tūrį. Taip pastatas sklypą dalina pusiau, projektuojamos skirtingo intensyvumo ir paskirties viešosios erdvės.

Šiaurinėje sklypo (teritorijos) dalyje yra numatomas įvažiavimas į požeminę automobilių stovėjimo aikštelę, patekimas dengtu pandusu projektuojamas iš vakarų pusės - nuo Respublikos gatvės. Pandusas į automobilių stovėjimo aikštelę atskiriamas Topolių alėjos pratęsimu, projektuojamu ažūrinių trinkelų dangų praėjimu / pravažiavimu. Ši Topolių alėjos dalis – šiaurinė aikštė, kurią numatyta dalinai apželdinti, gali tarnauti kaip menamas „buferis“ atskirianti SEMC teritoriją nuo daugiabučių namų teritorijos. Šalia Topolių alėjos (kaip kompozicinės ašies) prie projektuojamo pastato yra kuriama lauko ekspozicija – skulptūrų parkas. Sklypo dalyje, šalia esamo gyvenamojo namo sklypo (šiaurės rytų dalyje), suprojektuotas tarnybinis privažiavimas, čia pat yra ir rampa su kroviniu liftu, patekimai darbuotojams. Pietinėje SEMC teritorijos dalyje projektuojama kietos dangos reprezentacinė aikštė, numatyta vieta skulptūrai „Pramonė (mergaitė)“ (autorius skulpt. B. Vyšniauskas). Dėl būsimos funkcijos, aikštės suprojektuotos skirtingo intensyvumo: „minkšta“, žalia, rami – šiaurinė ir „kieta“, aktyvi, masinė – pietinė.

Šiaurinę ir pietinę aikštes, kaip du skirtingus poliūs jungiame siauru „paslaptingu“ praėjimu, „veidrodžiu“ į stebuklingą SEMC pasaulį. Tarp suprojektuoto pastato tūrių yra numatyti pagrindiniai įėjimai į menų centrą, ši vieta bus I ir II etapų atskyrimas.

Kavinės patalpos projektuojamos rytinėje sklypo dalyje, kad būtų matomos nuo Kranto gatvės pusės. Patekimas į patalpas numatytas tiek tiesiai iš lauko terasos, tiek pastato vidumi.

Šalia Kranto gatvės suprojektuota lauko ekspozicijos erdvė, čia suplanuotas atraktyvus ir „Eidrigėvičišką“ tūris su laiptais vedančiais aukštyn. Šis tūris pabrėžia kompozicinę ašį vedančią nuo Respublikos gatvės per pietinę menų centro aikštę link rekonstruojamo konservų fabriko ir Nevėžio senvagės.

Pastato koncepcija, „Eidregiviškumas“

Siekiant sukurti maksimalų erdvių universalumą bei daugiafunkciškumą, projektuojamas pastatas yra dviejų aukštų, dviejų korpusų, aiškaus stačiakampio formos tūris, kuris tarpusavyje apsijungia jungtimi esančia antrame aukšte. Pastato bendras užstatymo plotas yra 2430 m², aukštis 12 m. Pasirinktas pastato ilgis ir aukštis darniai įsilieja į gretimų kvartalų užstatymo foninį aukštingumą bei urbanistinę struktūrą.

Menų centras sklype komponuojamas taip, kad pagrindinis įėjimas būtų puikiai matomas tiek nuo Respublikos tiek ir nuo Kranto g. Pasirinkta lakoniška pastato forma atspindi ir S. Eidrigėvičiaus kūrybą. Menininkui būdingas formų grynumas, netikėtumo faktorius, skirtingos erdvės dinamika, kuriama įtampa per mastelių žaismą atsispindi ir pastato architektūroje. Pagrindinį tūrį juosiantis 1.4m aukščio skaidrus stiklinių vitrinų žiedas kuria netikėtumo faktorių. Kuriama intriga- lankytojas judantis pastate įgauna skirtingą patirtį, skirtingą vizualinį ryšį su aplinka.

Pastato fasadų apdailai naudojamas susmulkintos ir perdirbtos "Garso" kino teatro pastato surenkamos ir monolitinės gelžbetoninės konstrukcijos. UAB "Statybinių konstrukcijų laboratorija" atliktoje statinio konstrukcijų tyrimo ataskaitoje teigiama: „mūro sienose atsivėrę vertikalūs kiaurai sieną pervėrę susitraukimo deformaciniai plyšiai“, „rekomenduojame pamatus sustiprinti gręžtiniais poliais“, „rekomenduojame rekonstrukcijos metu stogo konstrukcijos apkrovą didinti ne daugiau kaip 0,5 kPa“, „rekomenduojame padidinti santvarų konstrukcijos pastovumą“, mūsų manymu, būtų per didelės investicijos rištis prie esamų pastato konstrukcijų, jas sustiprinti, apsaugoti. Dėl to, galvojame, kad esamą kino teatro pastatą tikslinga demontuoti.

Pagrindinis įėjimas į pastatą yra kito medžiagiškumo aiškiai išreikštas tūris, kuris savo aukščiu ir pločiu kuria papildomą trauką bei suteikia pastatui naujos dinamikos.

Apie vidines pastato erves, jų kintamumą ir reikšmę

Naujai projektuojamo pastato korpusai yra pritaikomi atskiroms funkcijoms ir veikloms. Patalpos yra projektuojamos taip, kad būtų lengvai modifikuojamos. Pirmo aukšto erdvės gali būti pritaikomos įvairiems renginiams ar pop-up parodom, kurios galėtų įtraukti bendruomenės narius į kūrybinį procesą, ir skatinti žmones atsiverti ir bendradarbiauti. Taip pastatas įgaus didesnę socialinę reikšmę ir taps gyvu Panevežio miesto centru.

Funkcinė planinė pastato struktūra

Pagrindinė menų centro ašis- vestibulis/ reprezentacinė erdvė, planuojama pastato centrinėje dalyje taip, kad lankytojams būtų lengva orientuotis. Šioje erdvėje yra aiškiai matomas informacijos centras, kasos, pagrindiniai pastato laiptai, knygynas. Ši erdvė yra projektuojama per du aukštus ir yra puikiai insoliuota dideliais tūriniais stoglangiais. Taip pat čia numatoma įkurdinti didelę 20x8 m S. Eidrigėvičiaus mozaikos sieną. Vestibiulio erdvė yra atviro tipo tinkama rengti laikinas ekspozicijas ar kitus nedidelės apimties renginius. Rūbinės ir WC yra lengvai pasiekiamos pagrindiniais laiptais arba liftu iš vestibulio ir yra projektuojamos pastato rūsyje. Taip pat rūsyje suprojektuota didžioji dalis tech. patalpų. Vestibiulyje įsikūręs knygynas yra lengvai matomas ir pasiekiamas iš lauko ir vidaus, tiek prieš apžiūrint ekspozicijas tiek ir po. Knygynas suprojektuotas taip, kad galėtų dirbti ir SEMC nedarbo laiku. Šalia vestibulio projektuojama laikinų parodų erdvė. Siekiant užtikrinti maksimalų erdvės lankstumą projektuojama salė yra aiškaus stačiakampio plano.

Taip pat pirmame aukšte viena šalia kitos grupuojamos kultūrinės komunikacijos centras/ mediateka, konferencijų salė seminarams bei kavinė su pagalbinėmis patalpomis. Visos šios patalpos tarpusavyje turi tamprų funkcinį ryšį, kuris duotų gerą pagrindą intensyviai lankytojų srautui bei padėtų SEMC tapti svarbiu socialiniu reiškiniu Panevėžio mieste. Tiek konferencijų salė tiek ir kavinė turi tiesioginį ryšį su lauku ir esant poreikiui gali veikti nepriklausomai nuo menų centro darbo valandų. Pagrindinio korpuso antrame aukšte projektuojama S.Eidrigėvičiaus ekspozicinė salė. Ji yra lengvai pasiekama pagrindiniais pastato laiptais ir liftu. Ekspozicinė erdvė projektuojama paprastų ir aiškiai suvokiamų gabaritų. Tokiu būdu ji tampa maksimaliai universali ir lengvai transformuojama pagal ekspozicijos poreikį. Greta pagrindinės salės projektuojamos galerijų dirbtuvės, kurios turi tiesioginį ryšį su archyvu ir pastato administracinėmis patalpomis. Archyvas projektuojamas taip, kad turėtų galimybę dalintis į atskiro tipo saugyklas. Taip pat iš antro aukšto holo galima patekti ir į antrame statybų etape numatomą interaktyvią parodų erdvę. Siekiant užtikrinti sklandų lankytojų judėjimą (judėjimą ratu), abi šios salės yra apjungiamos balkonais, kurie reikalui esant gali būti naudojami laikinoms ekspozicijoms. Po interaktyvios parodų salės erdve, pirmame aukšte projektuojama universali salė/ forumas, administracinės patalpos, galerijų dirbtuvės, archyvas, WC, administracija, studijos, kūrybinės zonos. Dalis pirmo aukšto patalpų yra įrengiamos antresolėje- lankytojams skirtos studijos/kūrybinės zonos projektuojamos per du aukštus pastato pietinėje dalyje.

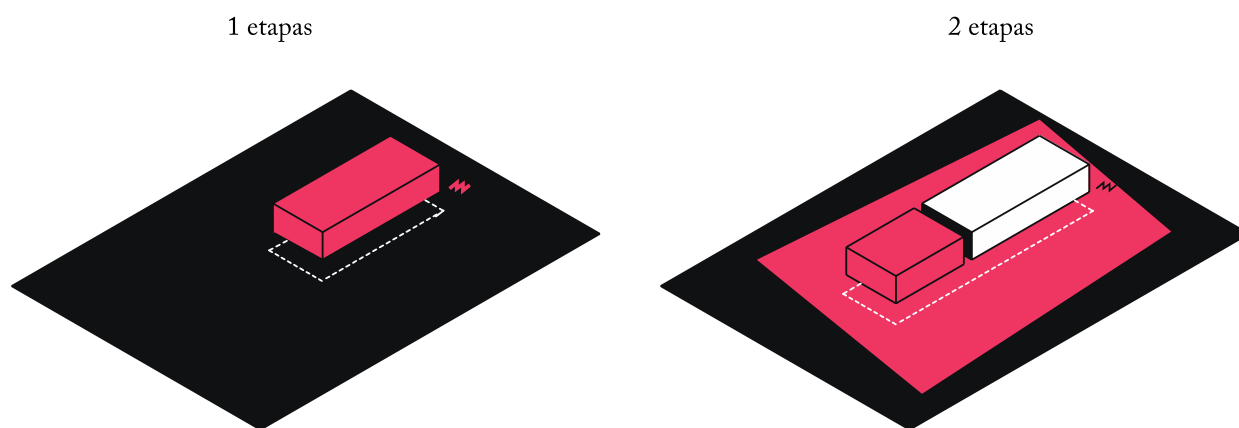
Funkciniai ryšiai, logistika

Tiek lankytojai tiek ir personalas po SEMC pastatą gali judėti sklandžiai ir lygiagrečiai. Visos bendro naudojimo ir edukacinės erdvės yra projektuojamos pirmame aukšte ir judėjimas jomis lankytojams be bilieto yra nevaržomas. Pagrindinės kontroliuojamos ekspozicijų erdvės yra projektuojamos antrame aukšte į kurias patekimas ir išėjimas yra numatytas pagrindiniais laiptais arba liftu. Aptarnaujantis transportas prie pastato šiaurinės dalies gali privažiuoti nuo Kranto g. Čia projektuojama tarnybinė laiptinė ir krovinių liftas turintis tiesioginį ryšį su menų centro dirbtuvėmis bei saugykla ir nesikertantis su lankytojų srautais. Antru etapu projektuojamų interaktyvios salės dirbtuvių ir archyvų aptarnavimas sklandžiai užtikrinamas nuo Respublikos g. per požeminę automobilių saugyklą kroviniu liftu. Taip pat čia numatoma ir laiptinė personalui, bei lankytojų evakuacijai.

Etapiškumas

Pirmu etapu planuojama pastatyti ir įrengti vestibulį, dalį menų centro parodų erdvių, edukacinės erdves, mediateką, konferencijų patalpas, kavinę ir dalį administracijos. Pastatas projektuojamas taip, kad pabaigus pirmą etapą SEMC galės pilnai funkcionuoti.

Antru etapu pastatą apjungiant per antrą aukštą ir požeminę eikštelę, įrengiamos likusios ekspozicinės erdvės, universali salė forumas, kūrybinės studijos ir kitos erdvės, požeminė automobilių aikštelė. Antruoju etapu tvarkomas ir teritorijos gerbūvis, įkuriama lauko ekspozicija (skulptūrų parkas), reprezentacinė aikštė ir kiti lauko elementai.

Pastato tvarumas

Siekiant užtikrinti bendrą pastato dizaino tvarumą, siūloma pakartotinai panaudoti “Garso” pastato G/B konstrukcijas- jas susmulkinus gamykliškai išlieti trisluoksnes G/B fasadines paneles savyje turinčias izoliacinį sluoksnį. Tokios panelės pasižymi geru sandarumu ir šilumos akumuliacijos savybėmis, todėl pastatui apšildyti sunaudojama mažiau energijos. Pastato stogą, kuris yra net 2430 m² dydžio, siūloma išnaudoti saulės kolektorių įrengimui. Vykdamas tolimesnius projektavimo darbus siūloma vadovautis BREEAM metodika- t.y. dar pačioje projektavimo pradžioje į procesą įtraukti kuo daugiau konsultantų, inžinierių ir kt. specialistų, kurių darnus komandinis darbas padėtų pasiekti geriausius rezultatus ir sukurti efektyviausius sprendimus, įgyvendinant tvarią pastato strategiją.

Trumpas projekto aprašymas

Įvertinus esamos teritorijos struktūrą ir ją formuojančius veiksnius SEMC menų centro pastatą matome kaip atskirą unikalų tūrį, apeinamą, apžvelgiamą objektą, kuris naujai formuojamą aikštę dalina pusiau. Planuojama aikštė ir jos centrinėje dalyje projektuojamas SEMC menų centro pastatas kuria nominalią urbanistinę erdvę, kuri įpinama į centrinės miesto dalies, istorinio branduolio urbanistinį audinį.

Siekiant sukurti darnią, kokybišką ir netolygią SEMC menų centro komplekso ir viešosios erdvės visumą, erdvinė aplinka formuojama pasukant pastato tūrį. Taip projektuojamos skirtingo intensyvumo ir paskirties viešosios erdvės.

Šiaurinę ir pietinę aikštes, kaip du skirtingus polius sujungiamo siauru „paslaptingu“ praėjimu, „veidrodžiu“ į stebuklingą SEMC pasaulį. Tarp suprojektuoto pastato tūrių yra numatyti pagrindiniai įėjimai į menų centrą. Ši vieta bus I ir II etapo atskyrimas.

Šalia Kranto gatvės numatyta lauko ekspozicijos erdvė, čia suplanuotas atraktyvus ir „Eidrigėvičišką“ tūris su laiptais vedančiais aukštyn. Šis tūris pabrėžia kompozicinę ašį vedančią nuo Respublikos gatvės per pietinę menų centro aikštę link rekonstruojamo konservų fabriko ir Nevėžio senvagės.

Siekiant sukurti maksimalų erdvių universalumą bei daugiafunkciškumą, projektuojamas pastatas yra dviejų aukštų, dviejų korpusų, aiškaus stačiakampio formos, kuris tarpusavyje jungiamas jungtimi esančia antrame aukšte. Pasirinktas pastato ilgis ir aukštis darniai įsilieja į gretimų kvartalų užstatymo foninį aukštingumą bei urbanistinę struktūrą. Menų centras sklype kompuonuojamas taip, kad pagrindinis įėjimas būtų puikiai matomas tiek nuo Respublikos tiek ir nuo Kranto g. Pasirinkta lakoniška pastato forma atspindi ir S. Eidrigėvičiaus kūrybą. Menininkui būdingas formų grynumas, netikėtumo faktorius, skirtinga erdvės dinamika, kuriama įtampa per mastelių žaismą atsispindi ir pastato architektūroje. Pagrindinį tūrį juosiantis 1.4m aukščio skaidrus stiklinių vitrinų žiedas kuria netikėtumo faktorių. Kuriama intriga- lankytojas judantis pastate įgauna ir skirtingą patirtį, skirtingą vizualinį ryšį su aplinka.

Pastato fasadams naudojamas susmulkintos ir perdirbtos „Garso“ pastato gelžbetoninės konstrukcijos.

Main concept of the building. Summary

After evaluating the structure of the existing territory and its factors, we see the SEMC Arts Center building as a separate unique volume. The planned square and the center of the SEMC, designed in its central part, create a nominal urban space that fills into the urban fabric of the central historical part of the city.

In order to create a harmonious, high quality and vibrant entirety of this new complex, the spatial environment is formed by turning the main axis of the building towards Kranto str. and old river valley. In this way different quality public spaces is created around the building. The north square (outside exposition/ park of sculptures) and south square (representative area). These two different poles are combined together with a narrow "mysterious" passage, a "mirror" to the magical SEMC world. In this passage you can find main entrances to the Center. This passage will work as the separation of stages I and II. Next to Kranto str. an outdoor exposition spaces planned- an attractive "Eidrigėvičius" type volume scheduled here with stairs leading upwards. This volume highlights the composite axis leading from the Republic str. through the southern outside exposition square towards the reconstructed factory and the river old valley.

In order to create maximum space versatility and multifunctionality, the designed building has a clear rectangular shape. The selected length and height of the building smoothly melts into historical center surroundings and its urban structure. The Arts Center on the plot is compiled so that the main entrance is perfectly visible from both- the Republic str. and Kranto str. The chosen laconic form of the building also reflects the works of S. Eidrigėvičius. Characteristic of the artist's purity of shapes, the factor of 'unexpected', the difference in space dynamics, the tension generated through the play of different scales is also reflected in the architecture of the building. 'A ring' of 1.4m height transparent display windows around the building generates a surprise factor. Intrigue is created - the visitor moving in the building acquires different experiences threw different visual communication with the environment. For the facades we are using existing "Garsas" concrete structures, which are crushed, recycled and brought to a new life in form of well insulated rough texture concrete panels.